GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ד, 2024
מספר השאלון: 1261
שם התלמיד/ה: _____

תנ"ך

שאלון 1261

הוראות לנבחן

שימו לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות. יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון (חובה) – (2×28) – 56 נקודות

פרק שני או פרק שלישי – (1×30) – 30 נקודות

פרק רביעי (חובה) – (1×14) – 14 נקודות

סך הכול – 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.

ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיקו את השאלה; כִּתבו את מספרה בלבד. (2) התרכזו בנושא. שימו לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה. כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

כללי המענה במועד זה (חורף תשפ"ד – מועד המלחמה): ההנחיות המיוחדות מודפסות בשאלון עצמו ("שימו לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות"), והן כללי המענה בפועל: שלוש שעות; פרק ראשון (בראשית, חובה) – 2 מתוך 4 שאלות, בכל שאלה כל הסעיפים (א' 8, ב' 10, ג' 10) = 56; שאלה אחת בלבד מן הפרק השני (שמות, שאלות 5–6) או מן הפרק השלישי (נושאי הבחירה, שאלות 7–11), כל הסעיפים (10 לכל סעיף) = 30; פרק רביעי (קטע להבנה ולניתוח, חובה) – סעיף א' חובה (8) ועוד סעיף אחד מתוך ב'–ד' (6) = 14. מסמך התובנות הרשמי של משרד החינוך (תחום הדעת תנ"ך) לחורף תשפ"ד, מיום 02.06.24, מזכיר את "הצמצום הניכר בחומרי הלימוד, הבחירה הרחבה ותוספת הזמן, בשל התקופה המיוחדת", ומציין לגבי שאלון 1261 כי "ניתנה בחירה רחבה ביותר". לא נמצא מסמך רשמי על הקלה נוספת מעבר למודפס.

הערה לפתרונות: בפסוקים המצוטטים השם המפורש נכתב בצורת ה', כמו בשאלון.

בהצלחה!

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

השאלות

פרק ראשון – בראשית (חובה)

(56 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 1–4 (לכל שאלה – 28 נקודות).

בכל שאלה שבחרתם, ענו על כל הסעיפים (לסעיף א – 8 נקודות; לכל אחד מן הסעיפים ב–ג – 10 נקודות).

---

1. ברית בין הבתרים

(28 נקודות)

(ראו בנספח: דברי ויינפלד (אנציקלופדיה עולם התנ"ך, בראשית, רביבים, 1982, עמ' 110) (לשאלה 1, סעיף ב))

קראו בראשית, פרק ט"ו.

א. קראו פסוקים א'–ו'.

(1) מהי הטענה שאברם מעלה לפני ה'? (3 נקודות)

(2) ה' משיב על הטענה של אברם באמצעות הבטחה ובאמצעות מראֶה.

הסבירו כיצד באמצעות ההבטחה ובאמצעות המראֶה ה' משיב על טענת אברם. (5 נקודות)

(8 נקודות)

ב. קראו פסוקים ז'–י' ופסוקים י"ז–כ"א ואת דברי ויינפלד שלפניכם.

"ביסוד הברית המתוארת בבראשית ט"ו, ט'–כ"א, היה כנראה פולחן נפוץ. העובר [בין בתרי החיות] בברית נשבע, ושבועתו כרוכה בקללה: אם יפר את השבועה, יהיה גורלו כגורל הקורבנות המבותרים".

(אנציקלופדיה עולם התנ"ך, בראשית, רביבים, 1982, עמ' 110)

(1) על פי פסוקים ז'–י' והדברים של ויינפלד, הסבירו את מטרת הפעולות שנדרש אברם לעשות. (4 נקודות)

(2) הסבירו כיצד המעשה הסמלי של ה', המתואר בפסוקים י"ז–כ"א, מספק תשובה על השאלה של אברם בפסוק ח'. בססו את תשובתכם על הכתוב. (6 נקודות)

(10 נקודות)

ג. קראו פסוקים י"ב–ט"ז.

בפסוק י"ד ובפסוק ט"ז מתואר ה' כשופט של עמים זרים.

(1) מהו העיקרון המוסרי בנוגע לשיפוט האֱמורים? בססו את תשובתכם על הכתוב. (5 נקודות)

(2) קראו גם שמות, פרק ג', פסוק ז'.

על פי פסוקים י"ב–ט"ז ושמות, פרק ג', פסוק ז', הסבירו מה עשוי להיות השיקול המוסרי בנוגע לעונש שיעניש ה' את המצרים. (5 נקודות)

(10 נקודות)

2. ברכת יצחק – רבקה, יעקב והמטעמים

(28 נקודות)

(ראו בנספח: רש"י על בראשית כ"ז, כ"א (לשאלה 2, סעיף ג(1)))

קראו בראשית, פרק כ"ז, פסוקים א'–כ"ז.

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

א. קראו פסוקים א'–י'.

בפסוקים אלה חוזרת המילה "מטעמים" וכן חוזרות מילים מן השורש ב־ר־כ.

(1) כיצד באמצעות המילה "מטעמים" והמילים מן השורש ב־ר־כ באה לידי ביטוי המטרה של יצחק? הסבירו את דבריכם. (4 נקודות)

(2) כיצד באמצעות המילה "מטעמים" והמילים מן השורש ב־ר־כ באה לידי ביטוי המטרה של רבקה? הסבירו את דבריכם. (4 נקודות)

(8 נקודות)

ב. קראו פסוקים י"א–כ"ד.

לפי המתואר בקטע, ההתנהגות של רבקה ושל יעקב מעוררת שאלה בנוגע לאמות המידה המוסריות שלהם.

הביאו מן הקטע שתי ראיות להתנהגות של רבקה וראיה אחת להתנהגות של יעקב המבססות קביעה זו, והסבירו אותן.

(10 נקודות)

ג. קראו פסוקים כ'–כ"ז.

(1) רש"י בפירושו לפסוק כ"א עונה על השאלה מדוע יצחק מבקש למשש את יעקב. קראו את פירושו לפסוק כ"א.

" 'גשה נא ואמֵשך בני'. אמר יצחק בליבו אין דרך עשָׂו להיות שֵׁם שמיים [ה'] שגור בפיו".

על פי רש"י, אילו דברים שאמר יעקב עוררו את חשדו של יצחק? הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (5 נקודות)

(2) בפסוקים כ"ב–כ"ז חשדו של יצחק בא לידי ביטוי כמה פעמים. הביאו שתי דוגמאות לכך, והסבירו אותן. (5 נקודות)

(10 נקודות)

3. יהודה ותמר

(28 נקודות)

(ראו בנספח: ת' אלטמן (אלטמן, ת', התנ"ך מבראשית ועד דברי הימים, www.tamaraltman.co.il) (לשאלה 3, סעיף ג(2)))

קראו בראשית, פרק ל"ח, פסוקים א'–כ"ו.

א. קראו פסוקים ו'–י"א.

(1) על פי פסוקים ז'–ח', הסבירו מהי הסכנה בנוגע להמשכיות המשפחה, וכיצד יהודה מתמודד עם סכנה זו. (4 נקודות)

(2) על פי פסוק י"א, הסבירו מהי בעיני יהודה הסכנה הנוספת, וכיצד הוא מתמודד עימה. (4 נקודות)

(8 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

ב. קראו פסוקים י"ג–כ"ה.

(1) קראו פסוקים י"ג–י"ט ופסוקים כ"ד–כ"ה.

הביאו דוגמה אחת מפסוקים י"ג–י"ט ודוגמה אחת מפסוקים כ"ד–כ"ה לאומץ ליבה של תמר. הסבירו את דבריכם. (5 נקודות)

(2) קראו פסוקים כ'–כ"ג.

על פי פסוקים אלה, האם לדעתכם יהודה פועל בנוגע לתמר מתוך יושרה או מאינטרס אישי? נמקו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (5 נקודות)

(10 נקודות)

ג. קראו פסוקים א'–ה' ופסוקים כ"ה–כ"ו.

(1) הביאו מפסוקים א'–ה' שתי דוגמאות לביקורת הנרמזת בנוגע להתנהגותו של יהודה כלפי משפחתו, והסבירו כל דוגמה. (5 נקודות)

(2) קראו פסוקים כ"ה–כ"ו.

בעקבות מה שסופר על יהודה בפסוקים אלה, כתבה ת' אלטמן דברים אלה: "בשתי מילים קנה יהודה את עולמו".

(אלטמן, ת', התנ"ך מבראשית ועד דברי הימים, www.tamaraltman.co.il)

מה הן שתי מילים אלה, ומדוע בזכותן יהודה "קנה את עולמו"? הסבירו את דבריכם. (5 נקודות)

(10 נקודות)

4. יוסף ואחיו – המפגש הראשון במצרים

(28 נקודות)

(ראו בנספח: רמב"ן על בראשית מ"ב, ח' (לשאלה 4, סעיף ב(1)))

קראו בראשית, פרק מ"ב, פסוקים ה'–כ"ב.

א. קראו פסוקים י"ד–כ'.

בפסוקים אלה מתואר יחס קשה של יוסף כלפי אחיו.

(1) מה דרש יוסף מן האחים במפגש הראשון איתם, ומה הוא דרש מהם כעבור שלושה ימים? (4 נקודות)

(2) כיצד דברי יוסף בפסוק י"ח יכולים להסביר את השינוי בדרישתו? (4 נקודות)

(8 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-www.guyai.co.il · GuyAI

ב. קראו פסוקים ז’–ט’.

(1) קראו את דברי רמב”ן לפסוק ח’.

"ועוד היה מכירם, מדעתו [מידיעתו] שיבואו שם, והם לא הכירוהו, שלא נתנו ליבם שיהיה העבד אשר מכרו לישמעאלים הוא השליט על הארץ".

על פי רמב”ן, כיצד ייתכן שיוסף הכיר את אחיו, והם לא הכירו אותו? (4 נקודות)

(2) קראו גם בראשית, פרק ל”ז, פסוקים ט”ז–כ’.

בפסוקים אלה מתואר מצב מנוגד למצב שמתואר בפרק מ”ב, פסוקים ז’–ט’. הסבירו את הניגוד בין שני המצבים, ובססו את דבריכם על הכתוב. (6 נקודות)

(10 נקודות)

ג. קראו בראשית, פרק מ”ב, פסוקים כ”א–כ”ב וגם בראשית, פרק ל”ז, פסוקים כ”ג–כ”ה.

(1) מהו הפרט החדש בנוגע ליוסף, שנמסר בדברי האחים במצרים ולא הוזכר בסיפור המכירה? (5 נקודות)

(2) לדעתכם, מדוע פרט זה מוזכר בפרק מ”ב ואינו מוזכר בסיפור המכירה? נמקו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (5 נקודות)

(10 נקודות)

פרק שני – שמות

יש לענות על שאלה אחת בלבד או מן הפרק השני (שאלות 5–6) או מן הפרק השלישי (שאלות 7–11).
בשאלה שבחרתם, ענו על כל הסעיפים (לכל סעיף – 10 נקודות; סך הכול לשאלה – 30 נקודות).

---

5. קריעת ים סוף

(30 נקודות)

(ראו בנספח: מכילתא, פרשת בשלח (לשאלה 5, סעיף ב(2)))

קראו שמות, פרק י”ד.

א. קראו פסוקים א’–ד’ ופסוקים י”ט–כ”ה.

(1) על פי פסוקים א’–ד’, הסבירו מה הייתה המטרה של ה’ כשחיזק את לב פרעה לרדוף אחרי בני ישראל. בססו את דבריכם על הכתוב. (5 נקודות)

(2) על פי פסוקים כ”ד–כ”ה, ציינו פעולה אחת שעשה ה’, והסבירו כיצד היא תרמה להשגת מטרתו. (5 נקודות)

(10 נקודות)

ב. (1) קראו פסוקים ט'–י"ב.
מה הייתה המצוקה של העם? הסבירו שתי תלונות שלהם שנבעו ממצוקה זו. בססו את דבריכם על הכתוב. (6 נקודות)
(2) קראו את קטע המדרש שלפניכם.
"ארבע כיתות [קבוצות] נעשו ישראל על הים, אחת אומרת ליפול אל הים, ואחת אומרת לשוב למצרים, ואחת אומרת לעשות מלחמה כנגדן, ואחת אומרת נצווח כנגדן".
(מכילתא, פרשת בשלח)
הסבירו כיצד דברי המדרש מדגישים את המצוקה של העם. (4 נקודות)
(10 נקודות)

ג. קראו פסוקים י'–ט"ז.
ההתמודדות של משה עם תגובת העם מלמדת מצד אחד על היותו מנהיג ראוי, ומצד אחר מעוררת ביקורת על תפקודו כמנהיג.
הביאו מן הכתוב דוגמה אחת לביסוס כל אחת מן הטענות האלה.
(10 נקודות)

6. חידוש הברית – הלוחות השניים ופני משה

(30 נקודות)
(ראו בנספח: מדרש פטירת משה (לשאלה 6, סעיף ג))

קראו שמות, פרק ל"ד, פסוקים א'–ט"ז ופסוקים כ"ז–ל"ה.

א. קראו פסוקים א'–ט'.
על פי פסוקים אלה, תפקידיו השונים של משה מעמידים אותו במצב מורכב. מצד אחד עליו לציית לדרישות ה', ומצד אחר הוא מייצג את העם לפני ה'.
הביאו מן הפסוקים דוגמה אחת לכל אחד מן התפקידים האלה של משה.
(10 נקודות)

ב. קראו פסוקים ט"ו–ט"ז וגם בראשית, פרק כ"ד, פסוקים א'–ד'.
(1) הסבירו מהו האיסור המשותף הנזכר בשני הקטעים, ומהי הסיבה לאיסור זה על פי כל אחד מן הקטעים. (6 נקודות)
(2) כיצד קיום האיסור יכול להשפיע על עתיד העם? (4 נקודות)
(10 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

ג. קראו שמות, פרק ל"ד, פסוקים כ"ז–ל"ה ואת הקטע שלפניכם מן המדרש.

"וכשהגיע יומו של משה ליפטר מן העולם [למות], אמר לו הקדוש ברוך הוא, הן קרבו ימיך למות [...] אמר לפניו [משה] [...] אם טוב בעיניך לא אמות כי אחיה ואספר מעשי יה [ה'], אמר לו הקדוש ברוך הוא – די לך, אם תישאר חי – יטעו בך ויעשו אותך אלוה ויעבדוך".

(מדרש פטירת משה)

(1) לפי המדרש, ממה חשש ה', ומהי ההוכחה בשמות, פרק ל"ד, פסוקים כ"ז–ל"ה שעשויה להצדיק חשש זה? בססו את תשובתכם על הכתוב. (6 נקודות)

(2) המסופר בפסוקים כ"ז–ל"ה עשוי גם לבטל את החשש העולה מן המדרש.

הביאו דוגמה אחת שעשויה לבטל חשש זה, והסבירו אותה. (4 נקודות)

(10 נקודות)

פרק שלישי – נושאי בחירה

אם לא עניתם על שאלה מן הפרק השני, ענו על שאלה מן הפרק השלישי.

בשאלה שבחרתם, ענו על כל הסעיפים (לכל סעיף – 10 נקודות; סך הכול לשאלה – 30 נקודות).

---

7. שיבת ציון – חזון העצמות היבשות

(30 נקודות)

(ראו בנספח: מיכה שטרית, "בגלל הרוח" (קטע; מאתר שירונט shironet.mako.co.il) (לשאלה 7, סעיף ב))

שיבת ציון

קראו יחזקאל, פרק ל"ז.

א. קראו פסוקים א'–י'.

(1) על פי פסוקים א'–ב', היכן נמצאות העצמות שראה הנביא יחזקאל, מה מצבן, ומהו האירוע ההיסטורי הנרמז בפסוקים אלה? (5 נקודות)

(2) על פי פסוקים ט'–י', מהו השינוי שנגרם לעצמות, ועל איזה אירוע היסטורי הוא רומז? (5 נקודות)

(10 נקודות)

ב. קראו פסוקים י"א–י"ד ואת הקטע שלפניכם מן השיר "בגלל הרוח" מאת מיכה שטרית.

"יהיה מה שיהיה
אני עוד אשנה
אני אגשים את חלומי.
נושאי בשורה רעה
מכות או עוד גזרה
לא ישנו את מהותי.
אני, את והאל שלצידי
עוד ננצח
לא בגלל הכוח
רק בגלל הרוח
הנושבת בגבי.
רק בגלל הרוח
בתוכי, במוחי, בנשמתי
רק בגלל הרוח
בתוכי, בדמי, בנשמתי".

(מאתר שירונט shironet.mako.co.il)

(1) מהו ההבדל בין המצב הנפשי של העם בימי יחזקאל ובין המצב הנפשי של הדובר בשיר? הביאו ראיה אחת מכל אחד מן הקטעים, והסבירו את דבריכם. (5 נקודות)

(2) בשני הקטעים מוזכרת המילה "רוח".
כיצד מילה זו רומזת בכל אחד מן הקטעים על מידת האחריות של האדם לגורלו? בססו את דבריכם על שני הקטעים. (5 נקודות)

(10 נקודות)

ג. קראו פסוק י"א ופסוקים כ'–כ"ג.

(1) מהי הרגשת העם על פי פסוק י"א, ומדוע אפשר לטעון שהרגשה זו מסכנת את קיום העם? (5 נקודות)

(2) על פי פסוקים כ'–כ"ג, כיצד ההבטחה המדינית או ההבטחה הדתית הניתנות לעם עשויות לתת מענה להרגשת העם ולמנוע את הסכנה? הסבירו ובססו את דבריכם. (5 נקודות)

(10 נקודות)

8. נביא ונבואה – הקדשת ירמיהו

(30 נקודות)

(ראו בנספח: רד"ק על ירמיה א', י"ז (לשאלה 8, סעיף ג(2)))

נביא ונבואה

קראו ירמיה, פרק א', פסוקים ד'–י"ט.

א. קראו פסוקים ד'–ט'.

(1) על פי פסוק ה', הסבירו מה מיוחד בדרך הבחירה של ירמיהו לנביא. (4 נקודות)

(2) ירמיהו חשש מן התפקיד שהוטל עליו ונימק את החשש הזה בכמה נימוקים.

ציינו אחד מנימוקיו של ירמיהו, והסבירו את המענה של ה' על נימוק זה. (6 נקודות)

(10 נקודות)

ב. קראו פסוקים י'–י"ט.

(1) הביאו מפסוקים אלה שתי דוגמאות לנבואת זעם, והסבירו מהי הסיבה לנבואות הזעם. (5 נקודות)

(2) כתבו מסר אישי שנאמר לירמיהו בפסוקים אלה ונועד לחזק אותו, והסבירו מדוע מסר זה נחוץ לו. (5 נקודות)

(10 נקודות)

ג. קראו פסוקים י"ז–י"ט.

(1) מערכת היחסים שעתידה להיות בין הנביא ובין העם ומנהיגיו מתוארת באמצעות מושגים הקשורים במלחמה.

הביאו שתי דוגמאות מפסוקים שונים לביסוס קביעה זו, והסבירו אותן. (5 נקודות)

(2) קראו את פסוק י"ז מן האתנח ועד סוף הפסוק ואת פירוש רד"ק לדברים אלה.

"אם לא תירא מהם ותבטח בי, אצילך מידם, ואם תירא מהם אֶחִיתְךָ ואפילך לפניהם".

הסבירו את דברי האיום שבפסוק י"ז, מן האתנח ועד סוף הפסוק, וכתבו כיצד פירוש רד"ק ממתן אותם. (5 נקודות)

(10 נקודות)

9. חוק וחברה – קדושים תהיו

(30 נקודות)

(ראו בנספח: חוק לא תעמוד על דם רעך (פרסום תשנ"ח, מס' 1670, עמ' 245, סעיף 1 א) (לשאלה 9, סעיף ב(2)), רמב"ן על ויקרא י"ט, י"ז (לשאלה 9, סעיף ג(1)))

חוק וחברה

קראו ויקרא, פרק י"ט, פסוקים ט'–י"ח.

א. קראו פסוקים ט'–י' ופסוק ט"ו.

החוקים שבפסוקים אלה עוסקים בתחומי כלכלה ומשפט.

(1) הביאו מפסוקים אלה דוגמה אחת לאפליה לטובה מן התחום הכלכלי ודוגמה אחת לשוויון בתחום המשפט, והסבירו כל דוגמה. (6 נקודות)

(2) הסבירו מדוע יש צורך באפליה לטובה בתחום הכלכלי, ומדוע יש צורך בשוויון בתחום המשפט. (4 נקודות)

(10 נקודות)

ב. קראו פסוק ט"ז.

(1) מה הן שתי הדרישות בפסוק ט"ז, וכיצד שילוב הדרישות באותו פסוק מבטא קשר של סיבה ותוצאה ביניהן? הסבירו את דבריכם. (5 נקודות)

(2) קראו את הקטע שלפניכם ובו חוק של מדינת ישראל המכונה "חוק לא תעמוד על דם רעך".

"חובה על אדם להושיט עזרה לאדם הנמצא לנגד עיניו, עקב אירוע פתאומי, בסכנה חמורה ומיידית לחייו, לשלמות גופו או לבריאותו, כאשר לאל ידו להושיט את העזרה, מבלי להסתכן או לסכן את זולתו".

(פרסום תשנ"ח, מס' 1670, עמ' 245, סעיף 1 א)

הסבירו כיצד מפורש בחוק שלפניכם הביטוי "לא תעמוד על דם רעך". (5 נקודות)

(10 נקודות)

ג. (1) קראו פסוק י"ז ואת פירוש רמב"ן לפסוק זה.

" 'לא תשנא את אחיך בלבבך' [...] 'הוכח תוכיח את עמיתך' [...] ללמדו תוכחת מוסר. 'ולא תשא עליו חטא' שיהיה עליך אשם כאשר יחטא ולא הוכחת אותו".

לפי רמב"ן, הסבירו מהי האחריות המוטלת על אדם היודע כי רעהו חטא, ומה מדרבן אותו לפעול למימוש אחריותו. (5 נקודות)

(2) קראו פסוק י"ח.

יש הטוענים כי הנאמר בפסוק י"ח הוא המשך לצו "לא תשנא את אחיך בלבבך". כיצד הנאמר בפסוק י"ח מרסן את השנאה כלפי החוטא, ומדוע יש צורך בריסון זה? (5 נקודות)

(10 נקודות)

10. מזמורי תהלים – "מה רבו מעשיך"

(30 נקודות)

מזמורי תהלים

קראו תהלים, פרק ק"ד.

א. קראו פסוקים ט"ז–כ"ד.

(1) הביאו מפסוקים ט"ז–י"ח דוגמה אחת להרמוניה הקיימת בטבע, והסבירו את הדוגמה. (5 נקודות)

(2) הביאו מפסוקים כ'–כ"ג דוגמה אחת להרמוניה בעולם הנוצרת בזכות היום או בזכות הלילה, והסבירו את הדוגמה. (5 נקודות)

(10 נקודות)

ב. קראו פסוקים ו'–י"ג.

(1) הסבירו מהי הסכנה במים, וכיצד ה' מונע את הסכנה. בססו את דבריכם על הכתוב. (5 נקודות)

(2) הסבירו כיצד ה' משתמש במים לתועלת העולם. (5 נקודות)

(10 נקודות)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

ג. קראו פסוקים י"ג–ט"ו ופסוקים כ"ז–כ"ט.

(1) החסד של ה' כלפי העולם בא לידי ביטוי בדאגה שלו שלעולם החי והצומח יהיה מזון. הביאו לכך דוגמה אחת מפסוקים י"ג–ט"ו. האם חסד זה בא לידי ביטוי גם בפסוקים כ"ז–כ"ט? נמקו את תשובתכם. (5 נקודות)

(2) מהו הניגוד בין פועלו של ה' בפסוק ה' ובין פועלו בפסוק ל"ב, וכיצד הכתוב בפסוק ל"ה יכול להסביר ניגוד זה? (5 נקודות)

(10 נקודות)

11. ספרות החוכמה – איוב מקלל את יומו

(30 נקודות)

ספרות החוכמה – הרהורים על החיים

קראו איוב, פרק ג'.

א. קראו פסוקים ב'–י"ב.

(1) הביאו דוגמה אחת לקללה שאיוב מקלל את היום שבו נולד ודוגמה אחת לקללה שאיוב מקלל את הלילה שבו נוצר. הסבירו את דבריכם. (6 נקודות)

(2) לדעתכם, האם הקללה שאיוב מקלל תואמת את הטענה של השטן כלפיו באיוב, פרק א', פסוק י"א? נמקו את תשובתכם. (4 נקודות)

(10 נקודות)

ב. קראו פסוקים י"ג–כ'.

(1) על פי פסוקים אלה, הביאו שני יתרונות שיש בעיני איוב למוות על פני החיים. הסבירו את דבריכם, ובססו אותם על הכתוב. (5 נקודות)

(2) קראו גם קהלת, פרק ב', פסוקים ט"ו–ט"ז.

גם קהלת מתייחס למוות. הסבירו את ההבדל בין דעתו של קהלת על המוות ובין דעתו של איוב על המוות. בססו את דבריכם על הכתוב. (5 נקודות)

(10 נקודות)

ג. קראו פסוקים כ'–כ"ו.

(1) איוב מתאר את גורל כלל בני האדם בפסוקים כ'–כ"ב ואת גורלו האישי בפסוקים כ"ג–כ"ו. על פי פסוקים אלה, הסבירו מה משותף לכלל בני האדם ולאיוב בנוגע לגורלם. בססו את דבריכם על הכתוב. (5 נקודות)

(2) מהו השורש המנחה החוזר שלוש פעמים בפסוקים כ"ד–כ"ו?

הסבירו כיצד החזרה מדגישה את סבלו של איוב. בססו את דבריכם על הכתוב. (5 נקודות)

(10 נקודות)

פרק רביעי – קטע להבנה ולניתוח (חובה)

(14 נקודות)

ענו על סעיף א – חובה (8 נקודות), ועל אחד מן הסעיפים ב–ד (6 נקודות).

---

12. מי מריבה והמשלחת למלך אדום

(14 נקודות)

(ראו בנספח: רשב"ם על במדבר כ', י' (לשאלה 12, סעיף ב))

קראו במדבר, פרק כ', פסוקים א'–כ"א.

ענו על סעיף א – חובה.

א. קראו פסוקים א'–ח'.

(1) על פי פסוק ב', מהי מצוקת העם? על פי פסוקים ג'–ה', מהי התלונה הנובעת ממצוקה זו? (5 נקודות)

(2) על פי פסוקים ז'–ח', מהו הפתרון של ה' למצוקת העם? (3 נקודות)

(8 נקודות)

ב. ענו על אחד מן הסעיפים ב–ד.

קראו פסוקים ז'–י"ג ואת פירוש רשב"ם לפסוק י'.

"הקב"ה מדקדק עם הצדיקים, וזהו שאמר הקדוש ברוך הוא: יען לא האמנתם בי להקדישני, על ידי דיבוריכם על הסלע. לפי שהוא מדקדק עם הצדיקים אפילו כחוט השערה [...] משה רבנו לא היה כי אם שוגג לעבור על דברי הקדוש ברוך הוא [...] משה רבנו טעה כמו שפירשתי".

(1) ציינו מהו ההבדל בין הצו של ה' למשה ובין הדרך שבה ביצע משה צו זה. (3 נקודות)

(2) על פי פסוק י"ב, מהו עונשו של משה, ומדוע, לפי פירוש רשב"ם, הוא נענש? (3 נקודות)

(6 נקודות)

ג. ענו על אחד מן הסעיפים ב–ד.

קראו פסוקים י"ב–י"ז.

על פי פסוקים אלה, מהו עונשו של משה? הביאו מן הכתוב ראיה שעל אף העונש הוא הוסיף לתפקד כמנהיג אחראי, והסבירו את הראיה.

(6 נקודות)

ד. ענו על אחד מן הסעיפים ב–ד.

קראו פסוקים י"ד–כ"א.

(1) ציינו מהי הבקשה של השליחים של משה ממלך אדום, והסבירו נימוק אחד של השליחים שנועד לשכנע את המלך להיענות לבקשתם. (4 נקודות)

(2) הביאו מן הפסוקים ראיה אחת המלמדת שנימוקי השליחים לא שכנעו את מלך אדום, והסבירו אותה. (2 נקודות)

(6 נקודות)

נספח – המקורות

דברי ויינפלד (אנציקלופדיה עולם התנ"ך, בראשית, רביבים, 1982, עמ' 110) (לשאלה 1, סעיף ב)

"ביסוד הברית המתוארת בבראשית ט"ו, ט'–כ"א, היה כנראה פולחן נפוץ. העובר [בין בתרי החיות] בברית נשבע, ושבועתו כרוכה בקללה: אם יפר את השבועה, יהיה גורלו כגורל הקורבנות המבותרים".

רש"י על בראשית כ"ז, כ"א (לשאלה 2, סעיף ג(1))

" 'גשה נא ואמֻשך בני'. אמר יצחק בליבו אין דרך עשָׂו להיות שֵׁם שמיים [ה'] שגור בפיו".

ת' אלטמן (אלטמן, ת', התנ"ך מבראשית ועד דברי הימים, www.tamaraltman.co.il) (לשאלה 3, סעיף ג(2))

"בשתי מילים קנה יהודה את עולמו".

רמב"ן על בראשית מ"ב, ח' (לשאלה 4, סעיף ב(1))

"ועוד היה מכירם, מדעתו [מידיעתו] שיבואו שם, והם לא הכירוהו, שלא נתנו ליבם שיהיה העבד אשר מכרו לישמעאלים הוא השליט על הארץ".

מכילתא, פרשת בשלח (לשאלה 5, סעיף ב(2))

"ארבע כיתות [קבוצות] נעשו ישראל על הים, אחת אומרת ליפול אל הים, ואחת אומרת לשוב למצרים, ואחת אומרת לעשות מלחמה כנגדן, ואחת אומרת נצווח כנגדן".

מדרש פטירת משה (לשאלה 6, סעיף ג)

"וכשהגיע יומו של משה ליפטר מן העולם [למות], אמר לו הקדוש ברוך הוא, הן קרבו ימיך למות [...] אמר לפניו [משה] [...] אם טוב בעיניך לא אמות כי אחיה ואספר מעשי יה [ה'], אמר לו הקדוש ברוך הוא – די לך, אם תישאר חי – יטעו בך ויעשו אותך אלוה ויעבדוך".

מיכה שטרית, "בגלל הרוח" (קטע; מאתר שירונט shironet.mako.co.il) (לשאלה 7, סעיף ב)

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

"יהיה מה שיהיה
אני עוד אשנה
אני אגשים את חלומי.
נושאי בשורה רעה
מכות או עוד גזרה
לא ישנו את מהותי.
אני, את והאל שלצידי
עוד ננצח
לא בגלל הכוח
רק בגלל הרוח
הנושבת בגבי.
רק בגלל הרוח
בתוכי, במוחי, בנשמתי
רק בגלל הרוח
בתוכי, בדמי, בנשמתי".

רד"ק על ירמיה א', י"ז (לשאלה 8, סעיף ג(2))

"אם לא תירא מהם ותבטח בי, אצילך מידם, ואם תירא מהם אֶחִיתְךָ ואפילך לפניהם".

חוק לא תעמוד על דם רעך (פרסום תשנ"ח, מס' 1670, עמ' 245, סעיף 1 א) (לשאלה 9, סעיף ב(2))

"חובה על אדם להושיט עזרה לאדם הנמצא לנגד עיניו, עקב אירוע פתאומי, בסכנה חמורה ומיידית לחייו, לשלמות גופו או לבריאותו, כאשר לאל ידו להושיט את העזרה, מבלי להסתכן או לסכן את זולתו".

רמב"ן על ויקרא י"ט, י"ז (לשאלה 9, סעיף ג(1))

" 'לא תשנא את אחיך בלבבך' [...] 'הוכח תוכיח את עמיתך' [...] ללמדו תוכחת מוסר. 'ולא תשא עליו חטא' שיהיה עליך אשם כאשר יחטא ולא הוכחת אותו".

רשב"ם על במדבר כ', י' (לשאלה 12, סעיף ב)

"הקב"ה מדקדק עם הצדיקים, וזהו שאמר הקדוש ברוך הוא: יען לא האמנתם בי להקדישני, על ידי דיבוריכם על הסלע. לפי שהוא מדקדק עם הצדיקים אפילו כחוט השערה [...] משה רבנו לא היה כי אם שוגג לעבור על דברי הקדוש ברוך הוא [...] משה רבנו טעה כמו שפירשתי".

כל הבגרויות בתנ"ך עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/tanach